

ФОНД ДЕРЖАВНОГО МАЙНА УКРАЇНИ

вул. Генерала Алмазова , 18/9, м. Київ, 01133, тел. (044) 285-12-74, факс (044) 286-79-85
www.spfu.gov.ua Код ЄДРПОУ 00032945

від _____ № _____
На № _____ від _____

Комітет Верховної Ради України з питань економічного розвитку

Щодо проекту Закону України «Про компенсацію за майно, втрачене, пошкоджене та знищене внаслідок збройної агресії Російської Федерації та справедливий розподіл репарацій» (реєстр. № 7237 від 31.03.2022)

Фондом державного майна України (далі – Фонд) відповідно до § 113 Регламенту Кабінету Міністрів України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 18 липня 2007 р. № 950, розглянуто проект Закону України «Про компенсацію за майно, втрачене, пошкоджене та знищене внаслідок збройної агресії Російської Федерації та справедливий розподіл репарацій» (реєстр. № 7237 від 31.03.2022), внесений народними депутатами України Мовчаном О. В. та ін. (далі – законопроект), та в межах компетенції повідомляємо.

Законопроект розроблено з метою захисту права власності та інших речових прав на майно, які порушено внаслідок збройної агресії російської федерації. Захист права власності постраждалих фізичних осіб, їх спадкоємців та постраждалих юридичних осіб згідно з законопроектом пропонується здійснювати шляхом виплати первинної та повної компенсації за втрачене, пошкоджене чи зруйноване майно.

Первинна компенсація застосовуватиметься з метою захисту права власності, права на житло фізичних осіб, відновлення життєво важливих функцій та/або послуг, які надають юридичні особи. Право на первинну компенсацію забезпечуватиметься поступово та пропорційно залежно від матеріальних можливостей держави Україна.

Повна компенсація застосовуватиметься з метою захисту права власності постраждалих осіб, забезпечення справедливого та адресного розподілу репарацій та/або інших стягнень з російської федерації. Право на повну компенсацію пропонується забезпечувати за умови виплати репарацій та/або інших стягнень з російської федерації.

Законопроектом пропонується визначити механізм первинної та повної компенсації за втрачене, пошкоджене та знищене майно постраждалим фізичним особам, їх спадкоємцям, та постраждалим юридичним особам України в результаті збройної агресії російської федерації.

Статтями 10 та 20 законопроекту пропонується визначити особливості оцінки втраченого, пошкодженого або знищеного внаслідок збройної агресії майна для первинної компенсації та повної компенсації.

Статтею 10 законопроекту передбачено визначення особливості оцінки втраченого, пошкодженого або знищеного внаслідок збройної агресії майна для первинної компенсації. Статтею 20 законопроекту пропонується визначити оцінку втраченого, пошкодженого або знищеного внаслідок збройної агресії майна для повної компенсації. Згідно з частиною першою статті 20 законопроекту «оцінка втраченого чи знищеного внаслідок збройної агресії майна, або вартість відновлення пошкодженого внаслідок збройної агресії майна проводиться в порядку, визначеному статтею 10 цього Закону».

Варто підкреслити, що надмірне спрощення процедури визначення вартості майна завжди призводить до викривлення результатів оцінки майна, що у випадках оцінки з метою визначення розміру збитку призведе до соціальної напруги. Слід звернути увагу на те, що визначення розміру збитків, завданих внаслідок збройної агресії, у тому числі здійснюється з метою подальшого отримання репарацій. Некоректне визначення розміру збитку може призвести до недоотримання державою репарацій.

Згідно із статтею 7 Закону України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» (далі – Закон) проведення оцінки майна у випадках визначення розміру збитків є обов'язковою. Відповідно до Закону оцінка майна здійснюється оцінювачами в складі суб'єктів оціночної діяльності. Також законодавство з питань оцінки майна визначає можливість проведення стандартизованої оцінки, яку можуть забезпечувати органи державної влади та органи місцевого самоврядування.

В умовах військового стану та з метою визначення розміру збитків, завданих державі та громадянам внаслідок збройної агресії, оцінка майна може забезпечуватись зазначеними суб'єктами, що забезпечить дотримання норм законодавства.

Також слід звернути увагу на те, що світові інституції у процесі визначення розміру збитків, що завдаються внаслідок збройної агресії, розрізняють два етапи оцінки – укрупнену оцінку, яка здійснюється швидко, та пооб'єктну оцінку, яка триває роками. З огляду на зазначене, підхід до оцінки, який використаний законопроектом, не відповідає світовій практиці та може бути причиною недовіри з боку донорів або отримання репарацій.

Окрім цього, на нашу думку, необхідним є відокремлювання процедури оцінювання збитків та визначення їх обсягу від подальших процедур визначення розміру компенсацій постраждалим. Розмір збитку від розміру внутрішніх компенсацій не залежить.

Варто також зазначити, що Кабінетом Міністрів України прийнято постанову від 20 березня 2022 р. № 326 «Про затвердження Порядку визначення шкоди та збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації», на виконання якої органи виконавчої влади вже напрацьовують методики оцінки збитків за відповідними напрямками (галузевими сферами).

Також громадські організації та інститути на сьогодні здійснюють роботу щодо проведення укрупненої оцінки збитків – аналітичної оцінки, результати якої застосовуються з метою визначення загального розміру збитку, завданого державі внаслідок збройної агресії.

Зважаючи на наведене, статті 10 та 20 законопроекту не кореспондуються з уже прийнятими Урядовими рішеннями в частині оцінки збитків.

З огляду на зазначене, концептуально не підтримуємо підхід до оцінки майна, запропонований законопроектом.

Стаття 12 законопроекту потребує уточнень, оскільки в положеннях статті використовуються не визначені показники. Зокрема, у частині першій статті 12 йдеться про «Х прожиткових мінімумів для працездатних осіб», а в частині другій – «Y прожиткових мінімумів для працездатних осіб».

Статтю 26 законопроекту передбачено врегулювання питань щодо створення та ведення Державного реєстру майна, знищеного, пошкодженого або втраченого внаслідок збройної агресії російської федерації проти України. Згідно з частиною третьою статті 26 законопроекту держателем реєстру є центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну регіональну політику. Відповідно до частини четвертої статті 26 законопроекту «порядок ведення, взаємодії та адміністрування Реєстру визначає Кабінет Міністрів України відповідно до Закону України «Про публічні електронні реєстри» та цього Закону».

Слід зазначити, що Кабінетом Міністрів України постановою від 29 квітня 2022 р. № 505 «Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 20 березня 2022 р. № 326 і від 26 березня 2022 р. № 380» доручено Міністерству інфраструктури забезпечити створення та впровадження в експлуатацію Державного реєстру майна, пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених військовою агресією Російської Федерації (частина друга постанови).

Постановою Кабінету Міністрів України від 26 березня 2022 р. № 380 «Про збір, обробку та облік інформації про пошкоджене та знищене нерухоме майно внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених військовою агресією Російської Федерації» (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2022 р. № 505) «держателем Реєстру пошкодженого та знищеного майна є Мінінфраструктури» (пункт 21 Порядку подання інформаційного повідомлення про пошкоджене та знищене нерухоме майно внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених військовою агресією Російської Федерації, затверджений зазначеною постановою).

Зважаючи на наведене, стаття 26 законопроекту потребує коригування.

Враховуючи викладене, запропонований законопроект потребує доопрацювання.

Водночас слід зазначити, що на розгляді Верховної Ради України перебуває проект Закону України «Про компенсацію за пошкодження та знищення окремих категорій об'єктів нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених військовою агресією Російської Федерації»

(реєстр. № 7198 від 24.03.2022), внесений народними депутатами України Шуляк О. О. та ін. (далі – проєкт Закону).

Проєктом Закону пропонується визначити правові та організаційні засади надання державою компенсації за пошкодження та знищення окремих категорій об'єктів нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених військовою агресією російської федерації з дня набрання чинності Указом Президента України від 24 лютого 2022 р. № 64 «Про введення воєнного стану в Україні».

Проєктом Закону пропонується запровадити надання компенсації за окремі категорії пошкоджених та знищених об'єктів нерухомого майна, визначити способи надання компенсації, джерела фінансування компенсації, основні положення щодо обліку осіб, які мають право на отримання компенсації та її надання. З метою збору інформації для майбутніх позовів держави Україна до російської федерації у зв'язку з військовою агресією передбачається створити Державний реєстр майна, пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених військовою агресією російської федерації, як єдину державну інформаційно-комунікаційну систему.

Фінансування робіт зі створення програмного забезпечення Державного реєстру майна, пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених військовою агресією російської федерації, буде здійснюватися за рахунок міжнародної технічної допомоги.

Верховною Радою України проєкт Закону 01.04.2022 прийнято за основу у першому читанні. Наразі проєкт Закону за безпосередньою участю Фонду готується до розгляду у другому читанні у Верховній Раді України.

Зважаючи на наведене, задля швидшого законодавчого врегулювання важливих для держави та громадян України питань вважаємо за доцільне на сьогодні зосередити зусилля над супроводженням та прийняттям комплексного проєкту Закону України «Про компенсацію за пошкодження та знищення окремих категорій об'єктів нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених військовою агресією Російської Федерації» (реєстр. № 7198 від 24.03.2022) до другого читання.

В. о. Голови Фонду

Ольга БАТОВА